

Trendy vývoje a výskyt HIV/AIDS v ČR – předběžná zpráva za rok 2021

Česká republika zůstává zemí s relativně nízkou úrovní infekce HIV/AIDS v rámci světa i Evropy jak z pohledu relativního počtu nových případů, tak z pohledu kumulativního počtu HIV infekcí zaznamenaných za celé období sledování od roku 1985 do současnosti. Po dosažení nejvyššího počtu 286 nových případů v roce 2016 byl v letech 2017 a 2018 pozorován výrazný pokles. Ten ale dále nepokračoval a v letech 2019 a 2020 bylo zjištěno 222 a 251 případů. V roce 2021 bylo v ČR zachyceno **233 nových případů infekce HIV (graf 1)**. V relativním vyjádření činí tento výskyt 2,18 případu na 100 000 obyvatel. Mezi novými případy je 42 osob, které již o své HIV pozitivitě věděly, protože byly dříve diagnostikovány v zahraničí.

Mezi nově diagnostikovanými je **201 mužů a 32 žen**. V posledních třech letech je pozorován nárůst počtu nově diagnostikovaných žen v porovnání s dlouhodobým průměrem let 2009-18, který činil 22 žen (graf 2). Nicméně po výrazně vyšším počtu žen v roce 2020 (48) došlo v roce 2021 k poklesu zhruba na úroveň roku 2019. Průměrný věk nově diagnostikovaných mužů byl 38,8 roku a žen 41,3 roku, dále tedy pokračuje zvyšování věku pozorované v posledních letech. Věkové rozpětí bylo od 17 do 72 let u mužů a od 20 do 58 let u žen. Při zjištění infekce HIV bylo 148 (63,5 %) infikovaných v asymptomatickém **stadiu**, 31 (13,3 %) ve stadiu akutní infekce a pozdní záchyty představuje 16 (6,9 %) nemocných ve stadiu symptomatickém non-AIDS a zejména 38 (16,3 %) s onemocněním AIDS (graf 3).

Nejvíce nových případů uvádí obvyklé **bydliště** v aglomeracích největších měst, zejména v Praze (44,6 % nových případů) a dále i ve Středočeském (12,4 %) a Jihomoravském kraji (12,4 %). Při relativním vyjádření zohledňujícím počet obyvatel (graf 4) dlouhodobě jednoznačně dominuje Praha (7,8 případu na 100 000 obyvatel v roce 2021), s odstupem následují kraje Jihomoravský (2,4) a Středočeský (2,1). Nejnižší výskyt zaznamenal kraj Královéhradecký (0,2).

Z 233 nových případů HIV infekce v roce 2021 bylo 102 **rezidentů** (43,8 %) pocházejících zejména z Ukrajiny (38), Slovenska (13), Ruska (6), Rumunska (5) a v menších počtech z dalších 26 evropských i mimoevropských zemí. Počet rezidentů je druhý nejvyšší v historii po roce 2020, procentuální zastoupení je v obou letech prakticky na stejné úrovni (graf 5). Podíl HIV pozitivních rezidentů z celkového počtu cizinců s dlouhodobým pobytem v ČR je násobně vyšší než podíl HIV pozitivních mezi občany ČR. Rezidenti proto představují skupinu s výrazným rizikem.

Infekce HIV se v ČR stále přenáší především **sexuální cestou** (88,4 % případů v roce 2021), přičemž 140 (60,1 %) nových případů bylo zjištěno u mužů majících sex s muži. Z nich 3 byli rovněž injekčními uživateli drog, ale sexuální přenos se u nich jeví jako pravděpodobnější (graf 6). Přenos mezi muži majícími sex s muži je dlouhodobě dominantním rysem výskytu HIV infekce v ČR, nicméně v posledních pěti letech došlo k jeho výraznému snížení v porovnání s nejvyššími výskyty v letech 2015 a 2016, v nichž bylo v této kategorii zjištěno 211 a 213 případů. K heterosexuálnímu přenosu infekce došlo u 66 osob (38 mužů a 28 žen) zachycených v roce 2021. Podíl heterosexuálně přenesených infekcí činil 28,3 %. Přenos **prostřednictvím injekčního užívání drog** byl zaznamenán u 6 případů (2,6 %) (graf 7). Jeden případ přenosu

při transfuzi krve (0,4 %) se týká cizince s dlouhodobým pobytem, k jehož nákaze došlo mimo území ČR. U 20 (8,6 %) infikovaných zůstal způsob přenosu zatím **neobjasněn**.

Při **povinném skríninku dárců** krve nebo plazmy bylo v roce 2021 zjištěno 6 případů infekce HIV (**graf 8**). **Skrínink gravidních žen** nově zachytil 4 HIV pozitivní ženy, z nichž 3 byly rezidentky (**graf 9**). HIV pozitivním matkám se v roce 2021 narodilo 9 **dětí**, z toho v 5 případech matky při otěhotnění věděly o své HIV pozitivitě, u 4 byla HIV pozitivita zjištěna až při skríninku v průběhu těhotenství. Mezi matkami byly 3 rezidentky.

Bylo zjištěno 52 nových případů **onemocnění AIDS** (28 u občanů ČR, 24 u rezidentů), z toho 39 (75,0 %) u pacientů s nově prokázanou HIV (**graf 10**). Bylo zaznamenáno 19 úmrtí ve stadiu AIDS a 7 úmrtí nemocných s HIV z jiné příčiny.

Kromě dosud uvedených počtů bylo 18 nových případů HIV zjištěno u **cizinců s krátkodobým pobytem** v ČR (**graf 11**), kteří pocházejí z Ukrajiny (5), Maďarska (2), Ruska (2) a jednotlivě z dalších zemí.

Kumulativní data od roku 1985

V období od zahájení sledování infekce HIV, tj. od 1. 10. 1985, do 31. 12. 2021 bylo v ČR celkově zjištěno 4074 případů HIV positivity u občanů ČR (2960) a rezidentů (1114), z toho bylo 3495 (85,8 %) mužů a 579 (14,2 %) žen. U 773 z nich (630 mužů, 143 žen) došlo k rozvinutí onemocnění AIDS. Ze 4074 pacientů 537 (13,2 %) již zemřelo, přičemž 353 úmrtí bylo ve stadiu AIDS (45,7 % ze všech nemocných s AIDS) a 184 z jiné příčiny (**tabulka 1**).

V této zprávě jsou uváděna předběžná data, finální analýza bude zveřejněna ve výroční zprávě.